

[...]

Samenvatting voortgezet speciaal onderwijs

Inspecteurs hebben, tussen 22 juni en 3 juli 2020, schoolleiders van een representatieve steekproef van 50 scholen voor voortgezet speciaal onderwijs telefonisch geïnterviewd over de periode vanaf 2 juni tot dan. Deze steekproef komt grotendeels overeen met de steekproef uit meting 1 waarover we op 13 mei jl. publiceerden: 45 van de 49 scholen uit meting 1 (92%) werden opnieuw bevroegd. Ook werden vijf nieuwe scholen bevroegd.

De hoofdbevindingen op een rij:

- Allereerst noemden scholen diverse zaken die de afgelopen periode opvallend goed verliepen. Zij noemden onder meer de flexibiliteit en creativiteit van het personeel, de medewerking en betrokkenheid van ouders en de wijze waarop leerlingen zich aanpasten aan de nieuwe regels. Veel scholen wensten in de toekomst, zodra de situatie weer is genormaliseerd, blijvend te profiteren van digitale toepassingen bij de verzorging van het onderwijs waaronder online lessen, videobellen/vergaderen en het gebruik van instructievideo's. Ook zouden zij het onderwijs graag blijvend voor een deel via afstandsonderwijs inrichten.
- De meeste scholen gaven aan bij heropening (2 juni) te hebben gekozen voor het zoveel mogelijk dan wel selectief voortzetten van het reguliere onderwijsprogramma rond cognitieve en sociaal-emotionele onderwijsinhoud. Om de 1,5 meter afstand op school te realiseren lieten de meeste scholen dagelijks een deel van de leerlingen naar school komen, gaven zij looproutes aan en richtten zij de lokalen anders in, vaak met 1,5 meter markering in de lokalen.
- Zeven op de tien scholen gaven aan dat het aandeel onderwijs op school voor alle leerlingen gelijk was. Drie op de tien scholen lieten sommige leerlingen vaker naar school komen. Dit betroffen vaak leerlingen met een grote zorgbehoefte of examenleerlingen. Het onderwijs werd vaker vormgegeven in een cyclus van een week dan in een cyclus van twee weken.
- Zeven op de tien scholen noemden dat er ook ná de periode van schoolsluiting nog leerlingen waren die geheel of gedeeltelijk afstandsonderwijs kregen. In de meeste gevallen betrof dit minder dan vijf leerlingen per school. Veel genoemde redenen voor het (gedeeltelijk) niet naar school komen van leerlingen waren dat het kind zelf qua gezondheid tot een risicogroep behoorde, dat in de thuissituatie sprake was van een gezinslid uit een risicogroep, dat ouders hun kind thuis hielden vanwege twijfels over waarborging van de veiligheid, angst bij kinderen of ruimtegebrek in de school. Indien leerlingen geen enkele vorm van onderwijs volgden, dit betrof in de regel slechts een enkeling, dan had dit vaak te maken met ouders die geen medewerking verleenden of met schoolverlaters en thuiszitters zoals gebruikelijk. In de meeste gevallen was dan een leerplichtambtenaar betrokken.
- Ongeveer een kwart van de scholen zag het realiseren van de 1,5 meter afstand tussen volwassenen als knelpunt in het verzorgen van onderwijs op school. Ook het de moeilijke inzetbaarheid van leraren, het moeilijk zicht krijgen op de ontwikkeling van leerlingen en het organiseren van praktijkvakken werden vaak genoemd als knelpunten.
- Bijna de helft van de scholen gaf aan dat (vrijwel) alle leerlingen hun stage vervolgden die door de COVID-19-crisis tijdelijk had stilgestaan. Op ruim een kwart van de scholen betrof dit ongeveer de helft van de leerlingen. Op het resterende kwart van scholen betrof dit geen van de leerlingen of slechts een enkeling. In het geval dat leerlingen hun stage niet konden oppakken, organiseerden scholen

vervangende opdrachten, liet men leerlingen naar school komen, of zocht men naar alternatieve stage-mogelijkheden.

- De helft van de scholen gaf aan bij de hervatting van het onderwijs op school de beginsituatie van de leerlingen in kaart te brengen. Dit deed men veelal aan de hand van toetsen, evaluaties van ontwikkelingsperspectieven of mondelinge peilingen. Indien er sprake was van ontwikkelingsachterstanden, dan troffen vier op de vijf scholen maatregelen, bijvoorbeeld door te differentiëren in het aanbod of de instructie, en afgestemd op de situatie van de groep. Meerdere scholen waren van plan om bij aanvang van het nieuwe schooljaar de beginsituatie van de leerlingen te peilen.
- De meeste scholen (86%) gaven aan dat zij de cognitieve ontwikkeling van leerlingen sinds 2 juni volgden op een vergelijkbare wijze als voor de COVID-19-crisis, namelijk veelal met methodegebonden of methodeonafhankelijke toetsen, via nagekeken werk in de werkboeken of aan de hand van mondelinge gesprekken over volbrachte taken. Van de scholen die dit vaststelden (70%) gaven vrijwel alle scholen aan dat de meeste leerlingen (ongeveer 80%) dan wel alle leerlingen (14%) zich wat betreft rekenen en taal nog conform hun ontwikkelingsperspectief ontwikkelden. Ging het om leerlingen met alleen afstandsonderwijs, dan volgde een groot deel van de scholen (88%) de cognitieve ontwikkeling van hun leerlingen, en vaak (42%) anders dan gebruikelijk, bijvoorbeeld door nagekeken werk in werkboeken, door mondelinge gesprekken over volbrachte taken of door een gezinslid van de leerling te raadplegen. Van de scholen die dit vaststelden, gaven de meesten (85%) aan dat (vrijwel) alle leerlingen zich wat betreft rekenen en taal nog conform het ontwikkelingsperspectief ontwikkelden.
- Ook de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen werd volgens veel scholen (81%) sinds 2 juni zoals gebruikelijk gevolgd, veelal met genormeerde toetsen of door te scoren op leerlijnen. Van de scholen die dit vaststelden (66%) gaven vrijwel alle scholen aan dat de meeste leerlingen (70%) dan wel alle leerlingen (15%) zich conform hun sociale ontwikkelingsperspectief ontwikkelden. Ging het om leerlingen met alleen afstandsonderwijs, dan volgde een op de drie scholen de sociaal-emotionele ontwikkeling überhaupt niet. Ruim de helft van de scholen die dit wel deed, koos voor andere methoden dan gebruikelijk. Van de scholen die dit vaststelden, gaven de meesten (82%) aan dat (vrijwel) alle leerlingen zich nog conform het sociale ontwikkelingsperspectief ontwikkelden.
- Ongeveer de helft van de scholen gaf aan personele knelpunten te ervaren. Veel genoemde knelpunten waren de afwezigheid van teamleden in verband met ziekte of zorgtaken, of bijvoorbeeld kortdurende afwezigheid door testen op COVID-19 bij klachten. Daarnaast leefden er op sommige scholen zorgen bij teamleden die twijfelden of zij de veiligheid van leerlingen en van zichzelf konden waarborgen. Enkele scholen noemden dat werknemers werkdruk of werkstress ervoeren, soms als gevolg van de werksituatie door COVID-19.
- De meeste scholen (78%) zagen meer en/of andere risico's voor de sociale veiligheid van leerlingen dan voor de COVID-19-crisis. Vaak hadden die risico's betrekken op aan COVID-19 gerelateerde spanning in de thuissituatie, op stress bij structuurbehoefte leerlingen of op aan COVID-10 gerelateerde angst/onrust bij leerlingen.
- Een meerderheid van de scholen (86%) zag uitdagingen of had zorgen voor het nieuwe schooljaar. Dat had vaak te maken met het aanhouden van de 1,5 meter afstand, de inzetbaarheid van voldoende personeel en de mogelijkheden om stages te laten plaatsvinden. Vrijwel alle scholen (96%) gaven aan dat de landelijke protocollen voldoende houvast gaven om met deze en andere uitdagingen of zorgen om te gaan.